

1873. évi II. tv.-cikket, melynek feltétlen alkalmazása*) az erdészetnél már eddig is igen káros következménnyel van a szolgálatra, ellensúlyozni.

Balás Pál.

Pozsonyban vizsgázott 8 egyén, kik közül igen alkalmasnak találtatott 1, míg alkalmasnak 7.

Kaposvárt vizsgázott 3, és mindenik igen alkalmasnak találtatott.

Kassán vizsgázott 2, alkalmas osztályzattal és

Kolozsvárt vizsgát tett 5, szintén alkalmas osztályzattal.

A tülevelek iparműtani kihasználása.

Mai napság már alig volnánk képesek megnevezni oly érintetlen őszanyagot, vagy anyaföldünk oly szűz terményét, melyet a vállalkozó szellem be nem vont volna, vagy legalább meg ne kísértett volna egy vagy más módon bevonni a reális hasznosítás körébe.

Füvek és fák, s a növényország még oly jelentéktelennek tetsző egyéb képviselői gyógyanyagot és életadó erőt tartalmaznak, s azon iparműveletek, melyek a tudománnyal karöltve, a természet eme jótékony adományait az azt szükségelő emberiségnek hozzáférhetővé és felhasználhatóvá teszik, kétségkívül általános érdekű, magasztos hivatást teljesítenek, feltéve, hogy a vállalat annyira solid alapon nyugszik, s oly megbízható módon létesíti üzleti összeköttetéseit, hogy ahöz a napjainkban olyannyira gyakori és ragályos szédelgésnek semmi köze ne legyen.

Ily felfogásnak adva helyet, szívesen megemlékezünk e lapok hasábjain azon iparműtani vállalatról, mely a thüringiai erdő egyik fenyesének kiválóan gazdag pontján (Remdában)

*) Tudomásunk szerint a katonai altisztek csak egyenlő képesség esetében bírnak elsőbbséggel. Szerk.

még az 50-es évek elején keletkezett, azóta — gyártelepét és üzletét fokozatosan fejlesztve — folyton fennáll, s azzal foglalkozik, hogy a feketefenyő és lúczleveleket gyárilag és vegyi úton feldolgozza, s az azokban foglalt hathatós gyógyerőt a szenvedő emberiség javára értékesítse.

Ekként a most jelzett vállalat, szakunkkal: az erdészettel szoros kapcsolatban álló műipari tevékenységet folytatván, nem csak szenvedő, hanem jó egészségnek örvendő szaktársainkat is kiválóan kell hogy érdekelje.

Ennyit előrebecsátva, meg kell itten emlitenem (a gyártelepet ismertető röpiratka elbeszélése után) azon véletlen esetet, melyből az illető köröknek kétséget kizáró módon meg kellett győződnie a felől, hogy a fenyőlevelek rendkívül hatásos gyógyerőt tartalmaznak, főleg a rheuma, köszvény és hasonló bajok ellen.

A 40-es évek elején ugyanis bizonyos Weisz nevű osztrák-sziléziai ember azon gondolatra jött, hogy a feketefenyő tűleveleit szalma helyett papirgyártásra lehetne használni, s e célból a nyers tűleveleket megfelelő feldolgozásnak vetette alá. Mennyiben jutalmazta siker ezen eredetileg fogamzott eszme célba vett kivitelét? e helyütt nincs okunk fürkészní; csupán azon jelenség érdekelvén bennünket, mely a nyers anyag feldolgozása közben egészen váratlanul adta elő magát és rendkívüli figyelmet keltett, s mely abban állott, hogy a tűlevelek feldolgozásával foglalkozó egyének csúzos bántalmaitól s a vízi munkásoknál oly gyakori hasonló bajoktól teljesen megszabadultak, és végkép mentek maradtak.

Az ismételten előfordult rendkívül feltűnő jelenség a feltalálót arra bírta, hogy az esetet orvosokkal közölje, s kísérleteket eszközöljön ki, melyeknek aztán egész sora egybehangzólag igazolta, hogy a feketefenyő tűlevelei köszvény és

rheumaticus bajok ellen csakugyan csodaszerű gyógyerőt tartalmaznak.

E mellett már előbb érdekeltséget keltett volt azon további jelenség is, hogy a tűlevelek összezúzása közben azokból ujjnyi hosszúságu, finom rostszálak válnak ki, melyek megszárítva igen ruganyosak, s ezen tulajdonságuknál fogva vánkosok, matráczok sat. kitömésére lószőr helyett kitűnően alkalmasak.

Ekként a tűlevelek ipari alkalmazhatósága és hathatós gyógyereje konstatálva lévén, feltaláló nem késett a két körülmény alapján találmányának gyakorlati értékesítésére nézve a további intézkedéseket megtenni.

Üzletét Porosz-Sziléziába, a fenyvesekben gazdag Boroszló vidékére tette át, hol az részvénytársulattá nőtte ki magát, s igen jó üzleti viszonyok között éveken keresztül fennállott.

A nyers anyagból lepárolás és gőzölögtetés útján nyerték a fenyőlevél olajat, s a bedörzsölésekre és fürdőknél használni szokot kivonatot; a tűleveleknek további vegyi és műtani feldolgozása útján pedig azon rostanyagot, mely fenyőgyapot (Waldwolle) elnevezés alatt mint tömőszor került kereskedésbe, s a lószőr helyettesítője gyanánt kocsiülések és butorok kitömésére ma is keresett cikket képez, és kiterjedt használatban van.

Főleg a fenyőlevél kivonat-fürdők rendkívüli gyógyhatása vonta magára a legelőkelőbb orvosok élénk figyelmét. A köszvény és rheumaticus bajokban, valamint egyéb idegbetegségekben szenvedők közül állítólag százan meg ezeren nyertek és nyernek ma is ezen fürdők használatával teljes és alapos gyógygyulást, s ekként nyert a remdai gyár alapítója: Laitz polgármester is, kit éppen ezen önmagán tapasztalt rendkívüli gyógyhatás ösztönzött azon gondolatra és erős elhatározásra, hogy egy a jelzett irányban alapítandó üzletet szélesebb

körre terjesszen, s a fenyőlevelek gyógyerejét a lehetőség által megengedett mértékig kihasználja és értékesítse.

Ez okból üzlete szervezése alkalmával egyidejűleg gondot fordított a további kísérletekre is, s ez uton nyitját találta annak, hogy miként kellessék a fenyőlevelekből a már említett készítményeken kívül még fenyőszeszt, (a fenyőlevelek külön lepárolása — destillációja — útján), továbbá szappant, bonbont, liqueurt, füstölőszert sat. előállítani, mely utóbbi ahhoz az alapanyagot szintén az olaj és kivonat szolgáltatja.

Lairitz mindamellett főfigyelmét magára a fenyőgyapot előállítására, s az ebből készíthető gyártmányokra fordította, melyek ez idő szerint a nevét viselő gyár termelvényeinek legfontosabb részét is képezik.

A tavasszal és nyár folytán összegyűjtött nyers fenyőleveleket mindenekelőtt légjárta színekben megszárítják, s azután áztatásnak vetik alá, úgy, a miként a lennel szokás elbánni. Ezen áztatás folytán a fás részek a rostsálaktól feloldódnak, minek megtörténtével az anyagot folyó vízben erősen kimossák, ezután pedig hosszabb ideig gőzben főzik, egyfelől azért, hogy a rostanyag a fás részekről annál tökéletesebben különváljon, másfelől pedig a fenyőlevélolaj nyerése végett, mely ugyanezen főzés alatt válik ki mint melléktermelvény, s melyet külön készülék segítségével felfognak és elvezetnek. Végül az anyag kallózása, széttépése és kártolása képezi azon utolsó technikai műveletet, melylyel a nyers fenyőgyapot előállítása be van fejezve, s egyuttal a termelvény különböző minőségi osztályokra választatik szét.

Ilyen alakban már most alkalmas a vánkosok, paplanyok sat. kitömésére, valamint másnemű rostanyagok közé kevertten watta-készítmények előállítására; míg további szorosabb műtani kezelés útján nyeri azon finomságot, hogy ugyancsak

idegen rostanyagok közé kevertten szövött áruk készítésére szolgálhasson, melyek mint flanell s mindenféle alsó ruhaneműek, szóval mint fenyőgyapot gyártmányok a czég bizományosainál készletben levő árucikkeket képeznek.

És ezzel körülbelől el is mondtunk ezen iparműtani válalatról annyit, a mennyit annak megismertetésére a kezünkbe akadt feljegyzések után elmondandónak tartottunk, hozzájegyzvén még, miszerint a czég emlékiratában tekintélyes orvosok, vegyészek sat. nevei vannak felsorolva, kik a fenyőgyapot gyártmányok és készítmények gyógyhatása felől igen kedvező véleményeket nyilvánítanak.

Fenyőféléink tudvalevőleg minden részeikben jelentékeny mennyiségű égényes olajt, gyantát és némi cseresavat tartalmaznak, mely anyagoknak orvosilag is elismert tulajdonsága az, hogy a visszaverődött izzadságra, valamint a bőr és hús közél rakódott egyéb egészségtelen anyagokra felszívólag és eloszlatólag hatnak. Különösen áll ez a főntebb említett készítmények közúl az olajra, kivonatra és szeszre vonatkozólag, melyek közvetlenül a testre dörzsölve, borogatva, vagy fürdővizhez vegyítve jönnek alkalmazásba; míg a fenyőgyapotgyártmányokat (szövött árukat), melyek anyagjából az elkészítés alatt az említett gyógyhatásu alkatrészek legnagyobb részt kilugoztatnak, maga a gyárttulajdonos czég is csak védő készülékek gyanánt ajánlja.

Erdőgazdasági szempontból ítélve meg a főntebb ismertett vállalatot, két okból kell az iránt elismerésünket kijelenteni; egyfelől azért, mivel az erdei mellékhasználatok és jövedelmek forrását egygyel szaporította; másfelől pedig, mivel jótékony készítményeinek közhasználatra jutásával a társadalom közvéleménye az erdők iránti szeretetben és tiszteletben csak erősbul. De ugyancsak szakunk speciális szempontjából végül meg kell jegyeznünk azt is, miszerint a tülevelek, mint a

fa egyik éltető szervei, az élő törzsekről csak módjával és rendszerével gyűjtendők. A korlátlanabb gyűjtés csak a rövid időn különben is letarolandó törzsekről engedhető meg, s teljes mértékben és egyszersmind legkönnyebben is eszközölhető, ez természetesen azon törzsekről, melyek már ledöntettek.

Székely Mihály.

Válasz X. Y. urnak.

Az „Erdészeti Lapok“ f. évi VIII-dik füzetében közzétett, „A fagynak visszahatása a növényzetre“ czimű közlemény végső soraiban ez olvasható: „a dér bizonyos viszonyok között életmentője lehet a növénynek“.

Ugyanezen lapok X-ik füzetében egy X. Y.-nal jelölt közlő indítva érzi magát ezen állítást megtámadni, és elég tévesen czáfolni.

Lovagias kötelességemnek tartom közreműködni, hogy X. Y. ur kételyeit, a köznapi élet tapasztalataira utalva, ha ugyan lehetséges, eloszlassam!

A gondos mezőgazda, de különösen a figyelő kertész fagyhozta őj után becsesebb növényeit, a fagynak veszedelmét enyhítendő, lehetőleg hideg vízzel öntözi. Ha a fagy kisebbrendű volt és a gyógykezelés kellő időben s kellő elővigyázat mellett lett alkalmazva, nem ritka az eset, hogy fáradozását siker koronázza. A gondozott növény életben marad, holott sorsukra hagyott társai elhalnak.

Nem szenved kétséget, hogy ezen élettani tünetény a hideg víznek közvetítő szerepében találja magyarázatát.

A hideg víznek hűtő hatása ellensúlyozza a sejttanyag hőmérsékének rögtön való emelkedését, rosszabb hővezető lévén a levegőnél, mely a légkörnek változatait csak bizonyos idő múlva és mérsékelve közli a növénysszervekkel. Még akkor is